

SCRIPTURILE – CUVINTE DĂRUITE DE DUMNEZEU PRIN OM, OMULUI

Paula BUD

Pierre Gibert et Christoph Theobald (eds.), *La réception des Ecritures Inspirées. Exégèse, histoire et théologie* (Paris: Bayard, 2007), 314p.

A vorbi despre Inspirația divină a Scripturilor Sfinte, poate părea într-adevăr, după cum mărturisește prefața volumului, un truism, fiindcă, dacă există Sfânta Scriptură, ea există pentru că Dumnezeu a binevoit așa, și, prin urmare, a inspirat scrierea ei. Totuși, în istoria creștinismului, unele diferențieri, unele nuanțe de limbaj au făcut ca percepția asupra in-spirației Sfintei Scripturi să difere de la o confesiune la alta. Aceste elemente au condus la cristalizarea unui prim obiectiv, și anume acela de a explicita problematica inspirației cărților canonice ale Sfintei Scripturi în interiorul creștinismului. La începuturile Bisericii creștine, noțiunea inspirației părea să se impună prin simpla credință în Acela care era venit să împlinească Scripturile (Mt 5:17), la a căror scriere lucrase Duhul lui Dumnezeu. Ulterior, însă, în anumite momente ale istoriei, conceptul a suferit unele modificări, iar marcarea acestora constituie cel de-al doilea obiectiv mărturisit al volumului.

Apărut prin osteneala celor doi coordonatori (Pierre Gibert și Christoph Theobald), și prin bunăvoința autorilor, volumul este fructul unor studii realizate și prezentate la Colocviul bianual al revistei *Recherches de Science Religieuse*, organizat în iunie 2006 la Paris, dar, în egală măsură, și fructul discuțiilor tematice care s-au încheiat cu acea ocazie. Toate acestea prezentate într-o structură întreită, constituind, în ansamblu, o reflexie asupra conceptului de inspirație din perspectivă exegetică, istorică și teologică.

Un prim nivel al cercetării vizează modul înțelegerii conceptului de inspirație, în per-manentă relație cu problema receptării și a canonicității Scripturii. Pornind de la afirmația Sfântului Apostol Pavel că „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu” (2 Tm 3:16), se pune întrebarea ce cuprinde „toată Scriptura”? Ceea ce presupune sintagma paulină este determinat de principiul canonicității (p. 17). Pentru a lămuri întrucâtva această problemă, aş zăbovi puțin asupra studiului inaugural al volumului semnat de prof. Yves-Marie Blanchard („Toute Ecriture est inspiree (2 Tm 3:16). Les problematiques de la canonisation et de l'Inspiration”) care abordează trei structuri:

Scripturile iudaice (Vechiul Testament), scrierile apostolice datând de la sfârșitul secolului I și începutul sec. II d.Hr. (Noul Testament) și toate eforturile exegetice și hermeneutice făcute până la încheierea canonului scripturistic. Apoi, interogându-se cu privire la sensul adjectivului *theopneustos* din 2 Tm 3:16, autorul definiște inspirația divină, exercitată deopotrivă primilor misionari creștini și profeților Vechiului Legământ, ca fiind însoțirea de către Duhul, însoțire care poate fi recunoscută la întâlnirea celor două Testamente, articulate în evenimentul central al misterului pascal (p. 28). Perspectiva este completată de o abordare istorico-teologică a problemei canonicității și inspirației (Bernard Sesboue, „La canonisation des Ecritures et la reconnaissance de leur Inspiration”). Studiul este dezvoltat pe două direcții principale. Cea dintâi este o scurtă istorie a dialecticii canon – inspirație, urmând o desfășurare logică ce pornește de la Sfânta Scriptură, continuă cu discursul patristic, Evul Mediu, timpurile moderne, perioada contemporană (Karl Rahner), și, în sfârșit, prevederile canonice privind aceste chestiuni. A doua direcție vizează dimensiunea teologică a problemei inspirației și canonului, autorul preocupându-se în primul rând de relația existentă între inspirația divină și taina Întrupării (pp. 66-68).

O serie de momente ale istoriei, dintre care unele sunt consemnate de textul scripturistic, au fost dedicate unor încercări succesive de alcătuire, de definire a canonului. Aceste momente alcătuiesc o succesiune de etape de dezvoltare care oferă temelia necesară definirii ultimei a canonului scripturistic. Primul dintre acestea este Pentateuhul grec, primul canon al Sfintei Scripturi în sânul iudaismului. Un al doilea punct în acest demers propus de Folker Siegert („Du bon moment de la canonisation”) este cel al importanței Septuagintei în definirea canonului. Din acest studiu, aș mai semnală aici un singur segment interesant, din punctul meu de vedere, și anume cel dedicat traducerilor care au precedat redactarea finală a unora dintre cărțile Sfintei Scripturi, autorul considerând că traducerea unui text este echivalentă oarecum fixării lui. El prezintă câteva cazuri în care traducerea a precedat redactarea finală a cărții: Ieremia și Iov, Ezdra și Estera, Daniel. În sfârșit, un ultim studiu (Jean Pierre Sonnet, „De Moise et du narrateur: Pour une pensee narrative de l'inspiration”) din această primă secțiune a volumului propune o distincție între imaginea dedramatizată a naratorului Pentateuhului și chipul eminent dramatic al lui Moise, persona naratorului și dramatis persona a lui Moise oferă cele două elemente ale unei analogii ce înlesnește înțelegerea problemei inspirației.

Abordarea specifică cercetării istorice revine în partea a doua a volumului, care reia problema extensiunii canonului Sfintei Scripturi în primele secole creștine (Allain Le Boulluec, „Le probleme de l'extension du canon des Ecritures aux premiers siecles”), amintind caracterul flexibil al elaborării și recunoașterii canonului în acel moment (Pierre Gibert, „La differenciation moderne de la lecture biblique. Le conflit des epistemologies”). Reeditarea Scrisorii despre inspirație a lui Richard Simon (Richard Simon, „Lettre a M. l'abbe Pirot sur l'inspiration des Livres sacres”) marchează în continuare cele petrecute între sfârșitul secolului XV și sfârșitul secolului XVII în domeniul receptării și acceptării Scripturilor, în funcție de penetrarea treptată a culturii libertinilor în viața Bisericii. Exegeza critică nu putea rămâne ex-terioară unei receptări a Scripturii în Biserică care ținea cu fermitate la caracterul ei inspirat.

Partea care încheie volumul reconsideră problema „receptării” Scripturii, lăsând loc re-flexiei unui teolog apărută ca reacție la cea a unui filosof (Pierre Gisel, „Lire theologiquement et spirituellement les Ecritures. Un contrepoint a la contribution de Jean-Louis Chretien „Se laisser lire avec autorite par les Saintes Ecritures”). Aș remarca în chip deosebit acest studiu datorită convingerii că o lectură duhovnicească a Sfintei Scripturi este obiectivul în vederea căruia ar trebui utilizate ca auxiliare metodele specifice cercetării biblice, fie isagogice, exe-getice sau sintetic-teologice. În sfârșit, o ultimă contribuție actualizează problema, lansând interogații privitoare la ceea ce timpul nostru poate înțelege prin inspirație (Christoph Theobald, „La reception des Ecritures inspirees”).

Bucurându-se de un colectiv de autori de referință în domeniul studiilor biblice, volumul pune la dispoziția cititorilor un periplu prin istoria formării canonului, în care prezentarea acesteia nu se limitează la o abordare strict științifică, ci punctează, acolo unde este necesar, aspectele teologice. Colecția de studii realizează în mod fericit trecerea de la analiza evenimentelor și momentelor istorice binecunoscute la perspectiva contemporană asupra problemei inspirației și canonicității scrierilor scripturistice, lansând interogații privind noi sensuri ale conceptelor și încercând, totodată, să ofere răspunsuri suficiente timpului nostru.

Iată, în acest volum, un nou efort de reîntoarcere la sensul autentic al conceptelor, evitându-se riscul de blocare în imobilitatea specifică istoriei și căutându-se dimensiunea lor dinamic-duhovnicească, ce transcende cadrele temporalului.